

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Понятие за гражданско право. Частно, публично, гражданско право. Дуализъм и монизъм на частното право. Потребителско право. Съпоставка на гражданското с търговското, трудовото, международното частно и гражданскопроцесуалното право.
2	Система на гражданското право. Обща част на гражданското право - предмет и система
3	Основни принципи на гражданското право. Развитие и кодификация на българското гражданско право.
4.	Обективно гражданско право. Източници на гражданското право - понятие, видове. Първични и вторични нормативни източници. Нормативни актове, правни и търговски обичаи. Решения на Конституционния съд и на административните съдилища, отменящи подзаконовни нормативни актове.
5	Международни и наддържавни източници на частното право. Регламенти и директиви на ЕС.
6	Съдебна практика, общи тълкувателни актове на ВКС и ВАС. Значение на правилата на морала за гражданското право. Доктрината и справедливостта.
7	Видове гражданскоправни норми.
8	Действие на гражданскоправните норми по време. Обратно действие, действие спрямо заварени правоотношения, преживяване на гражданския закон. Преустановяване действието на гражданския закон. Действие по място и спрямо лицата.
9	Тълкуване на гражданския закон - понятие, правна уредба. Предмет и цел на тълкуването. Тълкувателни теории.
10	Видове тълкуване на гражданския закон.
11	Нисша и висша критика на гражданския закон. Прилагане на гражданскоправните норми. Субсидиарно правоприлагане.
12	Празнини в гражданското право и способности за преодоляването им. Аналогия на закона и на правото,
13	Субсидиарно правоприлагане. Правоприлагане по аналогия, по аргумент от противното и за по-силното основание.
14	Гражданско правоотношение – понятие, обща характеристика, видове.
15	Субективното гражданско право - теории за същността му, понятие, значението на интереса.
16	Притезанието, претенцията и правото на иск
17	Видове субективни права. Възражение
18	Преобразуващи субективни права.

19	Правно задължение. Видове правни задължения.
20	Упражняване на субективни права и изпълнение на правни задължения. Погасяване на правни задължения. Колизия при упражняването. Конкуренция на притезания. Граници на упражняването. Злоупотреба с право.
21	Промяна на субектите на гражданското правоотношение.- Обезпечаване на гражданските субективни права.
22	Доказване на фактите от значение за субективните граждански права. Видове документи в гражданското право.
23	Видове защита на субективните граждански права. Специалната правна защита на потребителите
24	Субекти на гражданското право - понятие и видове. Правоспособност на физическите лица - понятие, начало и край, съдържание, същност. Ограничаване на правоспособността.
25	Дееспособност на физическите лица - понятие и степени.
26	Поставяне под запрещение - ред и правно действие. Настойничество и попечителство. Прекратяване на запрещението.
27	Правна индивидуализация на физическите лица.
28	Актове за гражданско състояние - понятие и видове. Съставяне на актове въз основа на съдебно решение. Отбелязвания. Правно действие на актовете за гражданско състояние.
29	Безвестно отсъствие и обявяване на смърт
30	Юридически лица - понятие, историческо развитие, теории за същността им. Видове юридически лица.
31	Системи за възникване на юридическите лица. Преобразуване - форми.
32	Прекратяване, ликвидация, несъстоятелност, заличаване на юридическите лица
33	Правоспособност и органи на юридическите лица
34	Държавата като субект на гражданското право. Гражданскоправен режим на учрежденията
35	Гражданскоправен режим на общините. Отговорност на държавата и общините за вреди, причинени от техни органи.
36	Търговски дружества – понятие и видове. Кооперации
37	Юридически лица със специална правосубектност – правен режим

38	Жилищностроителна кооперация - понятие, възникване, членство. Органи. Контрол за законосъобразност на актовете на органите й. Отговорност на кооператорите.
39	Юридически лица с нестопанска цел – понятие и видове.
40	Сдружения - понятие, възникване, членство, органи, прекратяване.
41	Фондации. Политически партии и движения. Други ЮЛНЦ.
42	Юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност.
43	Обекти на гражданските правоотношения – понятие и видове. Вещи, доходи и плодове.
44	Ценни книги, пари и нематериални блага.
45	Имущество – понятие, съдържание, правно положение. Несеквестируемост при принудително изпълнение
46	Юридически факти на гражданското право – понятие и видове. Видове източници на гражданските правоотношения.
47	Фактически състави – понятие и видове. Смесени гражданскоправни фактически състави
48	Придобиване и изгубване на права. Правоприемство - видове, правно значение. Приемство в задълженията – способности. Изменение, изгубване, прекратяване, отказ от права.
49	Правна сделка - произход и сравнителноправна уредба. Понятие. Съпоставяне и отграничаване от юридическите постъпки и други правомерни юридически факти.
50	Видове сделки : едностранни, двустранни, многостранни; между живи и с оглед на смърт; предоставящи имотна облага; възмездни и безвъзмездни; сделки на управление и на разпореждане; каузални и абстрактни; консенсуални и реални; главни и зависими; основни и допълнителни; фидуциарни и симулативни.
51	Сключване на сделките. Значение на мълчанието и конклюдентните действия. Разрешение и одобрение на сделката. Сключване на договори на борса и електронен път по електронен път. Сключване на договори при общи условия. Типови договори, бланки и образци. Сключване на административни договори и договори от разстояние.
52	Форма на сделките - понятие и видове. Видове форми за действителност на сделките. Форма за противопоставимост. Процесуалноправно значение на формата.
53	Съдържание на сделката - видове и начини за определянето му. Тълкуване на сделките.
54	Сделки, сключени под условие, срок и тежест.
55	Недействителност на сделките - правна уредба, понятие и видове. Частична недействителност, всяка недействителност. Относителна недействителност (непротивопоставимост) на сделките.
56	Недействителност на едностранни сделки и на решения на органи на ЮЛ.

57	Нищожни сделки поради противоречие със закона и с добрите нрави. Заобикаляне на закона. <u>Сделки върху неоткрито наследство.</u>
58	Нищожни сделки поради неосъществен фактически състав
59	Привидни и прикрити сделки. Видове симулация. Подставено лице.
60	Унищожяеми сделки поради недееспособност, грешка и измама.
61	Унищожяеми сделки поради заплашване и по чл.31 от ЗЗД. Крайната нужда като основание за недействителност.
62	Видове съдебен контрол за действителност и за законосъобразност. Извънсъдебно предявяване на недействителността. Предявяване на недействителността и други способи за прекратяване на договора. Потвърждаване. Конверсия.
63	Имуществени последици от недействителните сделки между страните и спрямо трети лица.
64	Представителство - необходимост, понятие. Представително правоотношение. Отграничения. Представителството в гражданското и в търговското право.
65	Приложно поле на представителството. Възникване и прекратяване на представителната власт.
66	Видове представителство. Договаряне сам със себе си. Органно представителство на юридически лица. Договаряне във вреда на представлявания.
67	Упълномощаване - понятие, сключване, форма, правно действие. Видове. Прекратяване. Преупълномощаване.
68	Действие от чуждо име без представителна власт - последици. Потвърждаване и последици.
69	Косвено представителство. Защита на представлявания.
70	Правно значение на сроковете в частното право. Видове срокове и тяхното действие - давностни, преклузивни, рекламационни, гаранционни срокове, срочни права.
71	Погасителна давност - понятие, функции, приложно поле. Погасителна и придобивна давност.
72	Видове давностни срокове и критерии за разграничаване. Конкуренция на давностни срокове.
73	Начало на давностния срок. Броене и край на давностния срок. Погасителна давност при правоприемство.
74	Спиране на давностните срокове – основания и действие.
75	Прекъсване на давностните срокове - основания и действие. Прилагане на погасителната давност
76	Абсолютна давност в гражданското право. Особенности.

Библиография

Основна:

- Фаденхехт, Й. Българско гражданско право, Т. I, Обща част, Отдел I: обективно право, С. 1929 г.
- Диков, Л. Курс по българско гражданско право, Т.1, Обща част, С. 1940 г.
- Василев, Л. Гражданско право на НРБ.Обща част, С., 1956 г.
- Таджер, В. Гражданско право на НРБ,Обща част, Дял I, С.1972, Дял II, С.1973,
- Стефанов, Г. Гражданско право, Обща част, С., 1995 г.
- Павлова, М. Гражданско право -Обща част, 2 допълнено изд., С. 2002 г.
- Карбоние, Ж. Гражданско право. Въведение, С. 1999 г.
- Ташев, Р. Обща теория на правото. Основни правни понятия, Четвърто изд., С., 2010,
- Ташев, Р. Теория на тълкуването, 2 изд. С. 2007
- Ганев, В. Обща теория на правото, т.1 и 2, С.1992
- Торбов, Ц. История и теория на правото, С. 1992 г.
- Герджиков, О. Гражданско право - обща част. Казуси, тестове, схеми и др., С., 1983 г.
- Христофоров, В. Гражданско и търговско право на капиталистическите държави, С. 1979 г.
- Вълчев, Д., Лекции по обща теория на правото части Първа и Втора, Сиела, С., 2016 и 2019 г.
- Траян Конов, Петко Попов, Въпроси на недействителността на сделки, сключени от недееспособни в съдебната практика, Правна мисъл, брой 5, 1985
- Конов, Тр., Недействителност на сделка по чл. 40 ЗЗД , Годишник на СУ, ЮФ , том:82, 1989, повторна публикация в: Подбрани съчинения, Сиела, С., 2010.
- Русчев, И. Нормативните актове – източник на частното право, С. Албатрос, 2008.
- Русчев, И., Притезателното субективно право. Претенцията, притезанието и правото на иск. – В: Сборник в памет на проф. Живко Сталев, С., 2009
- Русчев, И. „За разграничението между частното и публичното право при определяне мястото на гражданското право като частноправен отрасъл“. Годишник на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, Юридически факултет, том 86, Годишник на Софийския университет, издателство:Софийски Университет "Св.Кл.Охридски", 2019, стр.149-183.
- Русчев, И., За съотношението между чл. 26, ал. 2 и чл. 31 ЗЗД – десет години по-късно за квалификацията на договора, сключен от дееспособно лице, което не може да разбира или да ръководи действията си в светлината на най-новата съдебна практика. – В: Актуални проблеми на частното право. Сборник с доклади от юбилейна научна конференция в чест на акад. Любен Василев, С, 2023.
- Матеева, Ек., Анализ на практиката на Конституционния съд по въпросите на обратното действие на закона. - В: Годишник на НБУ. Департамент Право. Година десета. 2021, С., 2022 г., с. 10-61.
- Матеева, Ек., Въпроси на обратното действие на закона в практиката на Конституционния съд. – В: Източниците на правото – съвременни национално- и международноправни перспективи. Сборник с доклади от конференция по проект „Йерархия и координация на източниците на правото в съвременните национални правни системи на Русия и България”, финансиран от Фонд научни изследвания към МОН на Република България, проведена на 5 октомври 2021 г. в СУ „Св. Климент Охридски”, С., 2022 г. с. 191-233.

Матеева, Ек., Могат ли правилата относно “*juridical act*” в проекта за Обща референтна рамка да служат като модел за общата уредба на правните сделки в Европейския съюз. – В: Сборник научни изследвания в памет на проф. Димитър Силяновски, проф. Живко Сталев, проф. Витали Таджер. Ив. Костов, Дим. Стоянов (съставители). Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, С., 2023 г., с. 88-129.

Матеева, Ек., Развитие на принципа за неретроактивното действие на закона в римското частно право и надграждането му с доктрината за зачитане на придобитите права (*iura quaesita*) в интертемпоралното право на *ius commune* – В: IUS ROMANUM I/2024 г. in memoriam Theodori Piperkovi AIT MAGISTER, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет, 2024, с. 159-193, ISSN 2367-7007

Матеева, Ек., Интеграционно частно право. – В: Сборник научни изследвания в памет на доц. д-р Кристиан Таков. В. Петров, В. Токушев (състав.). С.: Ун. издателство „Св. Кл. Охридски”, 2019, 17-53.

Матеева, Ек., Към учението за правните семейства в съвременността през призмата на частното право. - *Год. СУ. Юрид. фак.*, 86, [2019], С.: Ун. издателство „Св. Кл. Охридски”, 2019, 78-148.

Матеева, Ек., Конверсията на официален документ в частен. – В: Сборник научни изследвания в памет на проф. Мария Павлова. Ун. Издателство Св. Кл. Охридски, С., 2021 г., с.15-64

Допълнителна:

Пунев, А., Димитър Стоименов, Гражданско и облигационно право. Ръководство по решаване на казуси. Методика на решаване, схеми, примери и техните решения. второ актуализирано и допълнено издание, Сиби, С., 2023

Борислав Белазелков, Недействителност на правните сделки, Сиби, С., 2023.

Голева, П./ Каменова, Цв./ Стойчев, Кр., Юридически лица с нестопанска цел. Правен режим. Институт за правни науки към БАН, С., 2003 г.

Цончев, Кр., Симулацията в гражданското право, С., 1974 г.

Диков, Л., Институтът на подставеното лице в гражданското и търговското право. С. 2007 г.

Йосифова, Т., Мнимо представителство, С., 2005

Малчев, М., Унищожаемост на гражданскоправните сделки, С., 2010 г.

Конов, Т., За абстрактните сделки и каузата на договорите. – В Сб.. Конов, Т., Подбрани съчинения, С., 2010 г.

Конов, Т., Недействителност на сделка по чл. 40 ЗЗД. - – В Сб.. Конов, Т., Подбрани съчинения, С., 2010 г.

Матеева, Ек., Влияние на доктрината за всеобщото право върху личността при тълкуването на понятието „личен живот“ по чл. 8 ЕКЗПЧОС в практиката на ЕСПЧ относно защитата на човешкото достойнство, чест и репутация. – В: Научни четения на тема „Право и война“. Сборник доклади от научната конференция, организирана от катедра „Теория и история на държавата и правото“ и катедра „Наказателноправни науки“ на Юридически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, проведена на 17. май 2023 г. Новкиришка-Стоянова, М., Илкова, Р., Гройсман, С., Манов, Кр. (съставители). Ун. Издателство „Св. Кл. Охридски“, С., 2024, с. 119-189

Матеева, Е. Договорното представителство в нотариалното производство, С. Феня, 2007.

| Таков, Кр., Как се решава частноправен казус, С., 2007
Таков, Кр., Доброволно представителство, 2-ро изд. С., 2008 г.
Литературата, посочена към съответните теми в помагалото на Тасев, С., и Марков,
М., Гражданско право. Обща част. Modus Studendi, 5-то изд., С. 2010
Кънев, И., Частноправни последици от недействителността на сделките, Нова Звезда,
С., 2021

2025 год.

Съставили:

проф. д-р Е. Матеева и доц. д-р Ценимир Братоев